

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2012. Цей переклад було замовлено за підтримки Трастового фонду з прав людини Ради Європи (www.coe.int/humanrightstrustfund). Переклад не є обов'язковим для Суду. Для додаткової інформації дивіться повний текст копірайту наприкінці цього документа.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

***Ґувеч проти Туреччини [Güveç v. Turkey] – заява
№70337/01***

Рішення від 20.1.2009 [Секція II]

Стаття 3

Поводження, що принижує гідність

Нелюдське поводження

Досудове тримання під вартою неповнолітнього у в'язниці для дорослих:
порушення

Стаття 5

Пункт 3 статті 5

Тривалість досудового тримання від вартою

Досудове тримання під вартою неповнолітнього у в'язниці для дорослих
упродовж чотирьох з половиною років: *порушення*

Стаття 6

Кримінальне провадження

Пункт 1 статті 6

Справедливий розгляд

Неможливість неповнолітнього відповідача ефективно брати участь у кримінальному судовому процесі щодо нього та відсутність адекватного юридичного представництва: *порушення*

Факти: У 1995 році заявник, віком п'ятнадцять років, був затриманий за підозрою у зв'язках з РКК [Прим.пер. – Робітнича партія Курдистану]. Хоча він ще був неповнолітнім, суддя суду державної безпеки санкціонував його тримання під вартою у в'язниці для дорослих до відкриття кримінального провадження, а пізніше йому було пред'явлено обвинувачення у підриві територіальної цілісності держави – злочині, який на той час карався смертною карою і міг розглядатися лише в суді державної безпеки. У перші шість з половиною місяців свого тримання під вартою заявник не мав юридичного представництва. Адвокат, яка представляла одного з його спіовинувачених, тоді поінформувала суд, що вона представлятиме заявника, але вона в подальшому не взяла участі в більшості судових слухань. Приблизно через 18 місяців після його затримання, обвинувачення проти заявника було зменшено, з огляду на невідповідності у змісті державного обвинувачення, до злочинів членства в незаконній організації та завдання злочинної шкоди, які не підлягали смертній карі. У жовтні 1997 року заявника було засуджено за тими пунктами обвинувачення і він отримав строк ув'язнення. Проте його вирок був скасований Касаційним судом після апеляції і справу було направлено на новий розгляд. Через поганий стан здоров'я заявник не зміг відвідати низку судових засідань. З огляду на відсутність у нього адвоката, його однокамерники написали до суду в липні 2000 року з тим, щоб поінформувати його про цю ситуацію, та додали довідку від в'язничного лікаря, де пояснювалося, що заявника було шпиталізовано в психіатричній лікарні. Здоров'я заявника продовжувало погіршуватися і в'язничний лікар далі повідомив, що з огляду на серйозні психіатричні проблеми та дві спроби самогубства, одна з яких призвела до значних опіків, заявник потребував спеціального стаціонарного лікування. Після заміни адвоката, заявник нарешті був звільнений під заставу згідно з рішенням від липня 2000 року. Наступний психіатричний висновок показав, що він страждав від глибокої депресії – стану, що виник та погіршився під час його ув'язнення. Після повторного судового розгляду заявник був засуджений за членство в незаконній організації до восьми з половиною років ув'язнення. Його вирок був підтверджений в апеляції.

Практика тримання під вартою неповнолітніх у в'язницях для дорослих під час судового процесу була розкритикована у звітах низки міжнародних моніторингових установ, у тому числі Комітету ООН з прав дитини, Європейського комітету соціальних прав та Європейського комітету запобігання тортурам. Стаття 37 Конвенції ООН про права дитини вимагає, щоб тримання під вартою дітей застосовувалося лише як крайній захід та на найкоротший доречний період, і щоб дитина трималася окремо від дорослих, якщо тільки це не суперечить її найкращим інтересам. Конвенція також гарантує затриманим дітям право на швидку юридичну допомогу.

Право: Стаття 3 – (а) *Прийнятність (вичерпання національних засобів захисту):* Уряд не довів ефективність запропонованих засобів захисту, але більше того – за особливих обставин цієї справи заявник звільнявся від вимоги вичерпання з огляду на його гострі медичні проблеми, відсутність у нього адекватного юридичного представництва впродовж тривалих періодів часу та повне нехтування з боку судової влади правил, що застосовувалися до неповнолітніх.

Висновок: заперечення відхилено (одноголосно).

(b) *Щодо суті:* Заявник тримався під вартою у віці 15 років у в'язниці для дорослих у порушення національного законодавства та міжнародних обов'язків Туреччини. Його психологічні проблеми виникли у в'язниці та погіршилися там. Після його затримання він провів наступні п'ять років у кампанії дорослих в'язнів. Він не мав доступу до юридичної допомоги впродовж перших шести з половиною місяців та не мав адекватного юридичного захисту близько п'яти років. Ці обставини, поєднані з тим фактом, що в період більше 18 місяців він знаходився під обвинуваченням у вчиненні злочину, який тягнув смертну кару, напевно призвели його до стану цілковитої невпевненості та стали причиною психологічних проблем, що призвели до його неодноразових спроб позбутися свого життя. Національні органи влади несли пряму відповідальність за проблеми заявника та очевидно не змогли надати йому належну медичну допомогу. З огляду на його вік, тривалість тримання під вартою разом з дорослими та те, що органи влади не змогли надати його належну медичну допомогу чи вжити заходи для запобігання його неодноразовим спробам самогубства, заявник зазнав нелюдського та такого, що принижує гідність, поводження.

Висновок: порушення (одноголосно).

Пункт 3 статті 5 – Тривалість тримання під вартою включала період від затримання заявника до його першого засудження та період від скасування цього вироку Касаційним судом до його звільнення під заставу і становила більше чотирьох з половиною років. Заявник залишався "потерпілим" у цілях Конвенції, попри той факт, що строк його тримання під вартою був у подальшому відрахований з його строку ув'язнення. Не існувало реального суспільного інтересу, що вимагав би такого тривалого тримання під вартою, а також не було жодних ознак того, що суди розглянули альтернативні заходи або використали затримання як крайню міру, як того вимагало національне та міжнародне право. Принаймні у трьох попередніх рішеннях стосовно Туреччини Суд визнав порушення пункту 3 статті 5 у зв'язку із значно меншими строками, ніж у справі заявника. Таким чином строк його тримання під вартою був надмірним.

Висновок: порушення (одноголосно).

Пункт 1 статті 6 у поєднанні з підпунктом 3 (с) статті 6 – Справа заявника піднімала важливі питання стосовно права неповнолітніх брати ефективну участь у судовому процесі щодо них та на юридичну допомогу. Попри його дуже малий вік, заявник від початку був обвинувачений у злочині, що тягнув смертну кару, відповідно до законодавства, яке на той час не дозволяло розгляд його справи в суді для неповнолітніх або призначення йому адвоката державою. Не можна вважати, що заявник ефективно брав участь у провадженні, оскільки він не мав юридичного представництва під час допиту в поліції, державним обвинувачем та черговим суддею та оскільки, у зв'язку зі своїми проблемами зі здоров'ям, він не міг взяти участь у майже половині судових засідань.

Той факт, що надалі він мав представництво, не може змінити цей висновок, оскільки перший адвокат, який був визначений для його захисту, пропустив більшість слухань і заявник був повністю без юридичної допомоги під час вирішальних кінцевих стадій повторного судового розгляду до того часу, коли другий адвокат взяв на себе ведення його захисту. Суд погодився, що держава, як правило, не може відповідати за поведінку адвоката обвинуваченого, якщо тільки цей адвокат не був призначений у порядку надання юридичної допомоги і явно не зміг надати ефективне представництво. Проте, визнаючи, що перший адвокат заявника не був призначений у такому порядку, Суд вирішив, що у справі заявника були наявні низка чинників (його вік, серйозність обвинувачень, суперечності у справі державного обвинувачення, явна відсутність належного представництва з боку першого адвоката та неодноразова відсутність заявника на слуханнях), які повинні були змусити суд прийняти рішення про необхідність термінового забезпечення належного представництва. Ця відсутність адекватного представництва посилила наслідки власної нездатності заявника брати ефективну участь у своєму судовому процесі та порушила його право на належний судовий розгляд.

Висновок: порушення (одноголосно).

Стаття 41 – 45000 євро в частині моральної шкоди з огляду на особливо тяжкі обставини та природу численних порушень.

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини
Цей стислий виклад рішення, підготовлений секретаріатом, не є обов'язковим для Суду.

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2012.

Офіційними мовами Європейського суду з прав людини є англійська та французька мови. Цей переклад підготовлено на замовлення і за підтримки Цільового фонду «Права людини» Ради Європи (www.coe.int/humanrightstrustfund). Він не є зобов'язальним для Суду і Суд також не несе відповідальності за його якість. Переклад можна завантажити з електронної бази рішень (HUDOC) Європейського Суду з прав людини (<http://hudoc.echr.coe.int>) або з будь-якої іншої бази, в якій його розміщено з дозволу Суду. Копіювання тексту перекладу допускається в некомерційних цілях за умови наведення повної назви справи, разом із вищенаведеним повідомленням про авторські права та посиланням на Цільовий фонд «Права людини». З питань, пов'язаних з наміром використати ту чи іншу частину цього перекладу в комерційних цілях, прохання звертатися за адресою publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust

Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int.